

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XXI., číslo 12

16. 6. 2024 / neprodejné

Z OBSAHU	Eucharistické hymny sv. Tomáše Akvinského	06
	Dignitas Infinita: Ne sice dokonalý, ale silný text	08
	Láska a důstojnost	12

Nápis na průčelí římského Kolosea: „Amfiteátr, zasvěcený triumfům, zábavám a bezbožnému uctívání pohanských bohů, je nyní zasvěcen utrpení mučedníků očištěných od bezbožných pověr.“ Foto: Lawrence OP / flickr

Martyrologium

V měsíci červnu si připomínáme řadu světců–mučedníků. Od sv. Justina (1.6.), sv. Víta (15.6.) až po sv. Jana Křtitele (24.6. si slavíme jeho narození, na konci srpna pak jeho stětí) a sv. Prvomučedníky římské (30.6.). Původní význam řeckého slova *martyr* je svědek. Svědek víry, který prolil svou krev pro Krista, je mučedník. Jaké svědectví vydává mučedník? Je to svědectví o tom, že život zde na zemi – i když Pánem požehnaný – není nejvyšší hodnotou. Mučedník vydává svědectví o životě po smrti, ale jistě by přeci nepoložil svůj život za „cosi někde nad námi“. Ne, mučedník dává svým životem jasně najevo, že jeho Pánem a Spasitelem je Ježíš Kristus, který je velmi konkrétní a se kterým mučedník prožil osobní duchovní setkání, a to bylo natolik silné, že neváhal položit život pro víru v něho, Krista Ukřížovaného a Vzkříšeného. Nepředstavujme si pouze Neronovo nebo Diokleciánovo běsnění

a křesťany vydávané lvům při krvavých hrách v cirku v prvních staletích církve, ale vzpomeňme na minulost celkem nedávnou. Kolik statečných svědků víry se stalo mučedníky v dobách bezbožných diktatur nacismu a komunismu! Ale nebudme slepí ani vůči současnosti. Křesťanství je podle statistik nejpronásledovanějším náboženstvím na světě. V době dávnější i nedávné však stále platí Tertuliánovo: „Čím více nás kosíte, tím více je nás. Krev mučedníků je semenem křesťanů.“ Silné svědectví přitahovalo a přitahuje.

My máme to štěstí, že žijeme v zemi s relativní náboženskou svobodou, ale pokud bychom se dostali do zemí několik set kilometrů vzdálených od nás na východ, tak by prosté shromáždění se společenství k nedělní mši sv. bylo často život ohrožující. Statečnost mučedníků ale není jakýmsi heroismem člověka, ale velkým darem Božím a milostí.

Každá liturgická připomínka mučedníka by pro nás měla být důvodem k zamyšlení, jak daleko jsme ochotní zajít ve vyznávání naší víry my samotní. Nebojíme se v práci, ve škole, v „nevěřící“ společnosti přiznat se ke Kristu? Stydíme se za to, že jsme křesťany? Máme strach z toho, že by se nám někdo mohl posmívat, že by nás ostatní nebrali vážně nebo považovali za „uvízlé někde ve středověku“? Sněť trochu posměchu nebo nepochopení je snad možné nazvat „malým mučednictvím“... Nebojme se být svědky a přiznávat se k Pánu: „Ke každému, kdo se ke mně přizná před lidmi, se i já přiznám před svým Otcem, který je v nebesích. Kdo mě však před lidmi zapře, toho i já zapřu před svým Otcem, který je v nebesích.“ Mt 10,32–33

*P. Martin Chleborád
administrátor farnosti Nanebevzetí Panny Marie v Kladně*

Karmelitky v Drastech dobudovaly klášterní kostel

V sobotu 8. června se v novém klášteře bosých karmelitek v Drastech u Klecan konal obřad zasvěcení klášterního kostela a oltáře sv. Terezie z Avily. Hlavním celebrantem byl Mons. Jan Graubner, arcibiskup pražský a primas český.

Architektonickým charakterem moderní kostel je oproti klášterní kvadratuře pootočen o 45 stupňů, a je tak svou špicí a velkým oknem v horní úrovni nasměrován k východu. Mohutná zvonice se svými cca 24 metry tvoří dominantu celého areálu i okolní krajiny. Jsou v ní umístěny tři zvony, největší je zasvěcený sv. Josefovi, prostřední Panně Marii a nejmenší Všem svatým karmelského řádu. Půdorysem kapkovitý kostel je jednopatrový, s kryptou a velkým střešním

světlíkem. V kryptě kostela v Drastech je ode dne zasvěcení kostela a oltáře možné pomodlit se u zachovalého těla zakladatelky Karmelu v Čechách matky Marie Elekty od Ježíše.

Kostel je zasvěcen zakladatelce bosého Karmelu, sv. Terezii od Ježíše (z Avily, Veliké, 1515 – 1852). Na oltářním obraze je zobrazena jedna z jejích největších mystických milostí, probodení jejího srdce andělem. Obraz byl zhotoven akademickým malířem Milivojem Husákem. Ten také navrhl svatostánek, oltářní menzu, ambon, kropenky, sedes a lavice pro sestry. Po stranách kostela najdeme sochy Krista Velekněze a modlící se Panny Marie v mírně nadživotní velikosti od brněnského sochaře Vladimíra Matouška.

Bosé karmelitky v Drastech budují klášter od roku 2021, kdy se rozhodly opustit klášter na Hradčanech v Praze. Karmel obvykle žije uzavřený před světem v klauzuru. Nyní je jejich každodenní prožívání řeholního života rušné. Ale až bude vše hotové, klauzura se uzavře a sestry se s veřejností nebo s rodinou budou stýkat pouze v prostorách tomu vyhrazených, v klášterních hovornách. Klášterní areál v Drastech by měl sloužit i veřejnosti, ať už v podobě pobytů, duchovních programů nebo pravidelných bohoslužeb.

(rcm)

Papež František varuje před „studenou válkou“ v rodinách

Papež František na setkání v rámci iniciativy Škola modlitby, které se konalo 6. června, varoval před studenou válkou v rodinách a povzbudil rodiny k životu v míru a odpuštění.

Do tématu se ponořil během čtvrtěnné návštěvy obytného areálu v západní části Říma v rámci iniciativy Škola modlitby. „Braňme rodinu, která je kyslíkem, aby pomáhala dětem růst, i když i v ní dochází k bouřím,“ řekl Svatý otec při setkání s asi třiceti rodinami z farnosti svaté Brigity Švédské v římské čtvrti Palmarola. „Pokud se rodiče hádají, je to normální, ale máme možnost uzavřít mír ještě před koncem dne, protože studená válka, která přijde den poté, je strašná,“ varoval papež František.

Na setkání, kterého se zúčastnil v doprovodu arcibiskupa Rina Fisichelly, hovořil Svatý otec jak s rodiči, tak se staršími účastníky nebo dětmi a mládeží. Papež František poté povzbudil přítomné mladé lidi, aby vydávali svědectví o víře, a připomněl jim, že mají zodpovědnost jít s dějinami kupředu. Jednou z krásných věcí na mladých lidech je, že se zvedají. Všichni v životě padáme, ale důležité je

Foto: vaticannews.va

nezůstat na dně.

Poté, co poukázal na to, že církev se začíná utvářet ve společenství, Svatý otec naznačil, že farnost, kde se nenaslouchá dětem a kde jsou starší lidé v neúctě, není pravým křesťanským společenstvím. Nezapomínejte, že starší lidé jsou pamětí a děti příslibem.

Na otázku dvou rodičů, jak v dneš-

ním světě udržovat víru dětí, papež František vyzdvihl důležitost vzájemné lásky rodičů. „Protože děti musí cítit, že se maminka a tatínek mají velmi rádi. Pokud se hádáte, nedělejte to před dětmi.“ Svatý otec také zdůraznil, že je důležité s dětmi mluvit: „Nikdy s nimi nepřestávejte mluvit. Výchova se uskutečňuje prostřednictvím dialogu; nikdy je nenechávejte o sa-

Milí čtenáři,

rádi bychom publikovali více textů od českých autorů, kteří by reflektovali aktuální dění v církvi a ve společnosti v souvislostech a z hlediska naukového bohatství katolické církve, abychom tak doplnili mnohdy povrchní pohledy těch, kteří se označují za konzervativní, pokrokové nebo dokonce liberální. Texty nám můžete posílat na naši e-mailovou adresu redakce@rcmonitor.cz.

Zdeňka Rybová, šéfredaktorka

SLOVO KNĚZE

Čas od času zaslechnu či si někde přečtu přání, že by měl ve společnosti silněji zaznívat hlas křesťanů. Asi každý zná ono okřídlené úsloví: *Bůh nás trestá tím, že nám plní naše přání.*

Vycházíme-li z faktu, že křesťan je každý pokřtěný, byť by se s křesťanstvím rozešel názorově, případně by i na vlastní žádost z církve vystoupil či by z ní byl vyloučen.

Dovolím si tedy (drže) tvrdit, že dobrý Bůh toto přání plní od dob počátku křesťanství. Nechci se však zabývat dávnou historií, ona stačí ne až tak vzdálená. Jen vzpomeňme na dobu socialismu, kdy z úst našich soudruhů pedagogů pršely citáty z *Komunistického manifestu a Kapitálu*, jehož autorem byl pokřtěný luterán. Generace těch nyní nejstarších z nás byla oblažována hlasem generalissima Stalina, pravoslavného křesťana s nedokončeným teologickým vzděláním. I jeho věrný slouha Klement, rodák z moravských Dědic byl pokřtěný katolík. Škoda by byla nezmínit Klementova současníka a ministra zdravotnictví, suspendovaného kněze Josefa Plojgara. Ale i doba současná nám dopřává kochat se hlasy křesťanů. Mnozí současní vlivní společenští představitelé jsou známí svým postojem k manželství pro všechny a k potratům. Když náhodou zazní do prostoru hlas opravdového křesťana, tu se vynoří spousta takykřesťanů, kteří ho hned kritizují pro jeho nekřesťanské postoje. Vzpomeňme za všechny svatováclavské kázání P. Pitly.

Až si zase budeme přát, aby zazníval hlas křesťanů, přejme si, aby to byl hlas ne těch „matrikostudených“, ale těch opravdových, kteří se křesťanstvím nejen ohánějí, ale každodenně ho žijí. Nebudeme-li své přání specifikovat, pak si nestěžujeme.

Evermod Jan Sládek

P. Mgr. Evermod Jan Sládek, OPraem. farář farností Lomnice nad Popelkou, Libštát a Nová Ves nad Popelkou

motě. Dejte jim najevo, že mohou mluvit o čemkoli.“ Před odjezdem papež František rozdál několik růženců a obrázek Panny Marie s Ježíškem.

Jednalo se o třetí akci Svatého otce se Školou modlitby, iniciativou podporovanou Vatikánem v rámci letošního Roku modlitby a přípravy na Jubileum 2025. Prostřednictvím tohoto projektu bude papež František pořádat různá setkání

s různými skupinami lidí, aby se společně modlili.

Jak Fisichella v lednu vysvětlil agentuře *ACI Prensa*, španělskojazyčnému zpravodajskému portálu, tato modlitební setkání budou záviset na závazcích papeže Františka a budou se jich případně účastnit i lidé a rodiny z římské diecéze.

církev.cz

Pouť kněží olomoucké arcidiecéze za vlastní posvěcení

Foto: Lubomir Holy / Člověk a Víra

Na pouť za vlastní posvěcení se vydali kněží olomoucké arcidiecéze v úterý 4. června 2024 k Panně Marii na Svatý Hostýn. Hlavním celebrantem mše svaté byl arcibiskup Josef Nuzík, po mši následo-

vala adorace. Na závěr arcibiskup Nuzík posvětil opravenou a rekonstruovanou kapli sv. Jana Sarkandra.

církev.cz

KDO TO ASI JE, ŽE HO POSLOUCHÁ I VÍTR A MOŘE

23. června 2024 – 12. neděle v mezidobí – Mk 4,35–41

Remigius

Čteme, že Pán měl tři útočiště: loď, horu a poušť, a když na něj zástupy tlačily, uchýlil se na jedno z těchto míst. Když tedy Pán viděl kolem sebe velké zástupy, chtěl se jako člověk vyhnout jejich nátlaku a přikázal svým učedníkům, aby přeplavali na druhý břeh.

Jan Zlatoustý

Byl to Pán, kdo vzal učedníky, aby viděli budoucí zázrak. Vzal je jen proto, aby ostatní nepoznali, že mají tak malou víru. Aby tedy ukázal, že ostatní se plavili přes moře sami, dodává: Byly s ním i jiné lodě. A aby se učedníci nechlubili, že s sebou vzal jen je, nechává je vystavit nebezpečí, aby se i takto naučili mužně snášet pokušení; proto následuje: Tu se strhla velká větrná bouře. Vlny dorážely na loď, a ta se už plnila vodou. A aby v nich vzbudil větší dojem budoucího zázraku, spí, a tak ponechává čas na strach; proto následuje: ležel na zádi lodi na polštáři a spal. Kdyby byl vzhůru, buď by se nebáli a nemodlili by se, když se rozpoutala bouře, nebo by je nenapadlo, že něco takového udělá.

Theofylakt

A když vstal, nejprve pohrozil větru, pro který se moře rozbouřilo a zneklidnělo, a to je naznačeno následujícími slovy: Probudil se, pohrozil větru a poručil moři: „Mlč! Buď zticha!“

A pohrozil také učedníkům, že nebudou mít víru, neboť následuje: *a řekl jim: Řekl jim: „Proč se tak bojíte? Cožpak ještě nemáte víru? Kdyby měli víru, uvěřili by, že i ve spánku je může uchránit. Přepadl je velký strach a řekli si mezi sebou: „Nebojte se! Kdo si myslíš, že je, že ho poslouchá vítr i moře? Měli o něm totiž pochybnosti. Když uklidnil moře příkazem, ne holí jako Mojžíš, ani modlitbami jako Eliša Jordánský, ani archou jako Jozue, syn Nunův, zdálo se jim, že je opravdu Bůh, ale od té doby, co spal, člověk.*

Rembrandt: Bouře na Genezaretském jezeře (1633)

Tomáš

Rozbouřené moře vydává určitý zvuk, který zní jako nějaká řeč moře hrozní nebezpečím. Proto vhodně, v jakémsi přeneseném smyslu, přikazuje klid slovem ticho a zastavení větrů, které moře rozbouřily svou prudkostí, nazývá hrozbou. Držitelé moci totiž obvykle hrozbami trestů drží na uzdě ty, kdo násilně narušují klid lidu. Tak tedy chápeme, že jako král může hrozbami zastavit násilníky a příkazy utišit reptání poddaného lidu, tak Kristus jako Král všeho stvoření svými hrozbami zastavil násilí větrů a přikázal moři, aby zmlklo. A účinek se dostavil okamžitě, neboť následovalo toto: ustaly větry, jimiž hrozil, a na moři, jemuž přikázal, aby zmlklo, nastal velký klid.

Jeroným

V mystickém smyslu je záď lodi počátkem Církve, na níž Pán tělesně spí: loď totiž obklopuje živé, chrání je před přívaly a posiluje skrze dřevo – to znamená, že Církev získává spásu Pánovým křížem a jeho smrtí. Rohož je Pánovo tělo, na němž je položeno božství jako hlava. Vítr a moře jsou zlí duchové a pronásledovatelé. Těm říká „mlčte“, když ze své vůle potlačuje příkazy nespravedlivých králů. Velké mlčení je pokoj církve po útlaku nebo kontemplativní život po životě plném činnosti.

přeloženo, zpracováno a redakčně upraveno podle www.catena aurea.sk

O TOM SVATÉM RŮŽENCI...

Ve chvíli, kdy tyto řádky píšete, již skončil měsíc květen, vznešeněji máj, měsíc zasvěcený tradičně Panně Marii.

Dlužno přiznat, že letos díky nakupení všech svátků a slavností, včetně novény k Duchu Svatému, přišla Panna Maria tak trochu zkrátka. Což mně připadá jako chyba. Naši jinověrní kritici nám často vytýkají, že to v církvi katolické s tou mariánskou úctou přeháníme. Já si myslím pravý opak, totiž že bychom v té úctě k Panně Marii mohli možná i trochu přidat. Aniž budeme do nekonečna čekat, že nám Apoštolský stolec ten či onen aspekt naší úcty k Panně Marii petrifikuje a kodifikuje.

Jsem už starý člověk, a tak mně dovoďte malou vzpomínku na doby, kdy jsem se svojí tetou chodil na májové pobožnosti do kostela svaté Ludmily na Vinohradech. Ještě stále cítím v nose vůni vadnoucích květin, mísící se se závanem plísně z omítek tehdy pustnoucího kostela. Stejně tak mám v uších i nenapodobitelnou barvu zvuku varhan J. Š. Petra. Je tedy mariánská úcta pouhou nostalgií? Pouhou vzpomínkou? Na časy, kdy dívky ve volánkových šatečkách recitovaly sladounké básničky před oltářem Panny Marie pod bedlivým dohledem místní honorace? Určitě ne, jakkoliv to asi bylo krásné a půvabné. Ale je třeba na tuto chvályhodnou tradici nějak navázat. V Duchu a v Pravdě.

Soudím především, že bez ohledu na významné body liturgického kalendáře je zapotřebí připomenout úctu k Panně Marii alespoň zpěvem některé mariánské písně na konci bohoslužby. Kromě toho soudím, že májové pobožnosti se nemusí konat *ausgerechnet* večer. Takže ve farnostech, kde jsou třeba bohoslužby jen ráno, ať se koná krátká pobožnost i ráno. Nebo opravdu až tak prcháme v neděli po mši svaté z kostela k obědu, že se nemůžeme pomodlit litanie (kterékoliv)? Je chvályhodné, že se v mnoha našich městech po listopadové revoluci podařilo obnovit polední zvonění zvonem. Ale modlí se dnes ještě vůbec někdo při tom zvonění modlitbu Anděl Páně? Dost pochybuji. A tak dále – určitě někoho ze

Foto: © Lucie Hornikova / Člověk a Víra

čtenářů něco napadne.

Je toho jistě mnoho, co bychom mohli zlepšit, ale jedna důležitá a mocná výsada nám katolíkům zůstala. A tou je modlitba svatého růžence. Pisatel tohoto textu sebekriticky přiznává, že k pravidelné modlitbě růžence se dokopal či doplazil až v pokročilém věku. A stejně sebekriticky přiznává, že se až dosud neposunul k přijetí růžence světla. Chápu sice, že nejpomazanější hlavy měly nejspíš tu nejlepší vůli, když nám nabídly tuto variantu růžencových mysterií. Ale budu-li upřímný, nejde mně to ze srdce a modlit se modlitbu, která vám nejde z duše, asi není to pravé. (Mimochodem znám rodinu, která kvůli růženci světla utekla k lefěvbristům. Ale to je jiná kapitola.)

Arciř i mně ty tři zbývající varianty růžence připadaly někdy trochu jednotvárné. Takže jsem se před pár lety obrátil na svého biskupa s otázkou, zda je možné vkládat do této modlitby i jiná „tajemství“. Odpověď zněla, že při SOKROMÉ modlitbě je to možné. Ale že není přípustné, abychom při společných či veřejných modlitbách udělali z modlitby svatého růžence přehlídku osobní inspirace.

Takže vám tímto nabízím k úvaze skutečnost, že je možné si v soukromí modlitbu svatého růžence přetvořit k obrazu svému. Dám příklad:

1. který byl od ďábla pokoušen
2. který neplodný fíkovník odsoudil

3. který kupce z chrámu vyhnal
4. který farizeje pokolením zmijí nazval

5. který zkázu Jeruzaléma předpověděl

Tento růženec je vhodný ve chvílích zlosti a vzteku, ve chvílích manželských neshod, případně v době předvolebních kampaní a politických krizí. Nebo:

1. který vdovina syna uzdravil
2. který malomocné očistil
3. který dceru Jairovu zachránil
4. který slepému od narození zrak navrátil

5. který Lazara z hrobu vzkřísil
Tento růženec je vhodný, pokud ležíte v nemocnici, případně když sedíte už hodinu v čekárně u lékaře a tupě zíráte před sebe.

Nechci tím vyvolat tendenci, aby si každý vymyslel svůj vlastní růženec. Chci spíše dát podnět k zamyšlení, jak s tímto vzácným darem zacházíme. A především nabádat k tomu, abychom tuto hradbu proti zlu neopomíjeli.

dr. Jan Toman

MUDr. Jan Toman
pediatr

EUCHARISTICKÉ HYMNY SV. TOMÁŠE AKVINSKÉHO

Andělský učitel. Univerzální učenec. Svatý Tomáš Akvinský je jedním z nejgeniálnějších učenců a teologů, kteří zdobí katolickou církev.

Díky svým rozsáhlým spisům o andělských kúrech a pro své zbožné vystupování je znám jako Andělský učitel. Jeho mladí spolužáci mu pro jeho mohutnou postavu a stydlivou povahu přezdívali „němý vůl“. (Jeho učitel sv. Albert Veliký na to oprávněně reagoval prorockými slovy: „Nazýváte ho němým volem, ale říkám vám, že tenhle němý vůl bude křičet tak hlasitě, že jeho řev zaplní svět.“ A jako Univerzální učenec je znám pro obrovský rozsah svého myšlení a díky tomu, že se jeho spisy dotýkají všech oblastí katolické věrouky.

Jak napsal papež Lev XIII.: „Mezi scholastickými teology se jako přední a největší tyčí Tomáš Akvinský (...) je právem a zaslouženě uznáván jako bašta a chloubka katolické víry.“ Ano, intelektuální výjimečnost Akvinského je zjevná. Svou genialitu však tento kněz a teolog prokázal ještě jinak.

Pět hymnů Tomáše Akvinského

Akvinský sice hojně psal a vyučoval v oblastech teologie a filozofie a nejčastěji je připomínán pro svou intelektuální důslednost, ale několikrát se tento světec uchýlil k poezii. Připisuje se mu nejméně pět hymnů: *Lauda Sion, Pange Lingua, Sacris Solemnis, Verbum Supernum* a *Adoro Te Devote*.

Těchto pět hymnů má společné to, že se všechny soustředí na svatou Eucharistii. První čtyři byly napsány na žádost papeže Urbana IV. pro svátek Božího Těla, který byl ustanoven roku 1264. Poslední píseň *Adoro Te Devote* je jediná, která nebyla zamýšlena pro liturgické účely, a Akvinský ji nejspíš napsal pro své osobní modlitby a rozjímání.

V každém z těchto hymnů Akvinský básnicky vykresluje podstatu a krásu Eucharistie. Jeho rozsáhlá filozofická a teologická díla psaná na obranu tohoto

Foto: © Lucie Horníková / Člověk a Víra

nesmírně důležitého dogmatu Církve tu jsou přetavena do bohaté a plodné poezie. Když jsou tyto hymny zhudebněny a opakovány v modlitbě a uctívání, pomáhají odhalit srdce tohoto teologa a hluboko chovanou víru Církve.

Za přečtení sice stojí každý z těchto hymnů a nad každým bychom měli rozjímát, ale rád bych upozornil především na Akvinského pátý hymnus, *Adoro Te Devote*, a uvedl ho zde v plném znění.

Adoro Te Devote

Název této básně, převzatý z jejího prvního verše, lze přeložit jako „Klaním se ti vroucně“ a hovoří o uctívání Pána, který je skutečně přítomný v Eucharistii. Udělejte si čas a pomalu, s modlitbou si tento dávný a nádherný hymnus přečtěte.

*Klaním se ti vroucně, skrytý Bože náš,
jenž tu ve svátosti sebe ukrýváš.
Tobě srdcem svým se zcela poddávám,
před Tebou svou slabost, Bože,*

vyznávám.

*Zrakem, hmatem, chutí tebe
nevnímám,
a jen sluchem svým Tě jistě poznávám.
Věřím vše, co hlásal světu Kristus Pán,
v něm je základ pravdy lidstvu všemu
dán.*

*Na kříži jsi tajil jenom božství své.
Zde je také skryto človenství tvé.
Obojí však věřím celým srdcem svým,
o milost Tě prosím s lotrem kajícím.*

*Rány tvé jak Tomáš vidět nežádám;
že jsi Pán a Bůh můj vroucně vyznávám.*

*Rač mé chabé víře větší sílu dát,
více v Tebe doufat, víc tě milovat.*

*Plode smrti Páně, Chlebe života,
v němž se lidem dává Boží dobrota,
dej mé duši stále jenom z tebe žít,
v tobě Boží lásku rozjímát a ctít.*

Foto: Lucie Hornikova / Člověk a Víra

*Dobrý Pelikáne, Jezu, Pane můj,
krví svou nás hříšné z hříchů očistiš,
vždyť jediná krůpěj její stačila,
aby všeho světa viny obmyla.*

*Rač, ó Jezu Kriste, jenž jsi nám zde
skryt,
srdci toužícímu touhu vyplnit,
abych, jak zde hledím s vírou na oltář,
v nebesích Tě jednou spatřil tvář
v tvář.*

Amen.

Tento konkrétní hymnus nabízí vhled do podstaty Eucharistie a její obhajobu, u nichž podle mého názoru stojí za to se zastavit. Ve druhé sloce Akvinský ujišťuje, že smysly zraku, hmatu a chuti nám Krista v Eucharistii rozpoznat nepomohou, ale můžeme se spolehnout na smysl sluchu, neboť jsme od Ježíše (prostřednictvím věrného zápisu jeho slov v evangeliích) slyšeli, že chléb a víno jsou vpravdě jeho tělo a krev. Nic není pravdivější než to, co vyslovila Pravda sama. Právě na tuto obhajobu Eucharistie a sloku z tohoto hymnu poukazuje papež Pavel VI. ve své encyklice o svaté Eucharistii *Mysterium Fidel* z roku 1965.

Akvinský vyvozuje biblickou pravdu: Když Hospodin promluví, mění se skutečnost. Hospodin skrze proroka Izajáše říká: „Tak tomu bude s mým slovem, které vychází z mých úst: Nevratí se ke

mně s prázdnou, nýbrž vykoná, co chci, vykoná zdárně, k čemu jsem je poslal“ (Iz 55,11).

Když Bůh vysloví: „Buď světlo,“ je stvořeno světlo. Když říká rozbouřenému moři, aby se utišilo, moře poslechne. Když přikáže mrtvému Lazarovi, aby vstoupil ze svého hrobu, mrtvý muž procitne z dřímoty a vyjde z hrobu ven. Když tedy Pán Ježíš vezme do rukou pouhý chléb a víno a řekne: „To je mé tělo“ a „To je má krev“, nemělo by být pochyb o tom, že jeho slovo je pravdivé a účinné.

Ve třetí sloce sv. Tomáš přemítá o tom, že když byl Kristus přibit na kříž a umíral, jeho božství zůstalo skryto. V Eucharistii jsme – podobně jako Kristovi původní očití svědkové – vyzýváni k tomu, abychom se dívali dál, než kam dohlédne pouhý lidský zrak. Jako mohli apoštolové při pohledu na muže umírajícího na kříži vírou vidět Božího Syna, můžeme při pohledu na eucharistickou hostii a kalich vidět našeho Pána. V prvním tajemství zůstává skryto Kristovo božství, v tom druhém i jeho lidství.

Eucharistická obnova

Letošní rok je pro katolické věřící zvláštním způsobem vyznačen jako čas pro eucharistickou obnovu. Průzkum mezi věřícími z roku 2019 šokoval zjištěním, že 69% katolíků nevěří v ústřední katolické učení o skutečné přítomnosti Ježíše

Krista v Eucharistii.

V reakci na to a na další známky toho, že se katoličtí věřící dál odklánějí od Krista, spustilo hnutí *National Eucharistic Revival* iniciativu s cílem znovu rozvíjet oddanost Eucharistii. Jednotlivci, rodiny a farnosti potřebují usilovat o to, aby si připomínali a rozpoznávali podstatu Eucharistie a pěstovali hlubší oddanost Kristu v této významné svátosti.

Jedním ze způsobů, jak to dělat, je s modlitbou si pročítat tyto krásné hymny od sv. Tomáše Akvinského. Nejenže poskytují skvělé příležitosti k přemýšlení a rozjímání, ale také přinášejí úžasné pochopení a obranu podstaty Eucharistie. Akvinského poezie je stejně intelektuálně hutná jako jeho teologické spisy, ale zároveň jedinečným způsobem promlouvá k srdci.

Četba Akvinského eucharistických hymnů pomůže formovat mysl a srdce. Mohou pěstovat hlubší porozumění Eucharistii a podněcovat touhu přijímat našeho Pána tímto mimořádným způsobem.

Pozvání

Udělejte si – třeba po mši svaté nebo při eucharistické adoraci – čas a v modlitbách si tyto hymny Univerzálního učence Církve pročítejte. Vychutnávejte si jejich slova a dovolte, aby pravda a krása Kristovy lásky a přítomnosti v Eucharistii pronikly do vašeho srdce a zakořenily tam.

*Hunter Leonard
Catholic Stand
Přeložila Alena Švecová*

*Hunter Leonard
teolog, píše pro Catholic Stand*

DIGNITAS INFINITA

Ne sice dokonalý, ale silný text

Nejnovější deklarace z Dikasteria pro nauku víry Dignitas Infinita o lidské důstojnosti mě příjemně překvapila.

Říkám to kvůli sklonu současného pontifikátu klást větší důraz na aspekty lidské důstojnosti, s nimiž západní svět obvykle souhlasí (jako je například mír mezi národy a ochrana životního prostředí, i když často bývají porušovány), než na ty, které sekulární Západ odděluje od Kristova poselství (jako je například epidemicky rozšířené zneužívání lidské sexuality, interrupce a ničení rodiny). Toto nové prohlášení však promyšleně slučuje učení několika posledních papežů o lidské důstojnosti, což ho výrazně obohacuje.

Pevný základ

Po úvodních slovech začíná podnadpisem Základní objasnění jádro textu. V této části se tvrdí, že zmatek ohledně lidské důstojnosti je nutno rozptýlit důkladným pochopením její souběžné ontologické, morální, sociální a existenční podstaty. Zásadně ontologický rozměr lidské důstojnosti spočívá ve skutečnosti, že nesmazatelná důstojnost patří každému člověku „prostě proto, že existuje a je Bohem chťený, stvořený a milovaný“ (7). Morální rozměr vychází z toho, jak každý člověk nakládá se svou svobodou. Svou morální důstojnost tedy můžeme vážně poškodit svými vlastními špatnými rozhodnutími, zatímco naše ontologická důstojnost jako milovaných Božích synů a dcer skrze Ježíše Krista zůstává zachována.

Naše sociální důstojnost se týká spíše naší pozice v lidské společnosti a zahrnuje otázku, jak jsme okolnostmi nuceni žít; jinými slovy, vnější či společenské podmínky našeho života nemusí být naší ontologické důstojnosti hodny. I tady však naše existenční důstojnost může (a měla by) zůstat nedotčena, když těžkosti a nespravedlnost zvládneme, aniž bychom přestali „usilovat o život v pokoji, s radostí a nadějí“. Za zmínku rozhodně stojí také další důraz tohoto textu: Vzhledem

Kardinál Víctor Manuel Fernández, prefekt Dikasteria pro nauku víry, s kopii deklarace „Dignitas Infinita“. Foto: Pablo Esparza (CNS) / usccb.org

k tomu, že každý člověk má „ontologickou“ důstojnost (důstojnost v samotném svém bytí jako milovaný Boží syn nebo dcera), nikdy není správné zacházet s někým jako s odstranitelným: „To se týká například nenarozeného dítěte, člověka v bezvědomí nebo staršího člověka v bolestech“ (9).

Celkový text je celkem stručný a hutný, což je nepochybně dáno tím, že během několika let vzniklo mnoho jeho návrhů, které byly neustále upravovány. Obsahuje části o rostoucím povědomí o lidské důstojnosti, jak se odráží v Bibli a ve vývoji křesťanského myšlení, a o moderních příspěvcích k chápání lidské důstojnosti, jako je například Deklarace Spojených národů z roku 1948 a zejména texty 2. vatikánského koncilu. To vše přispělo k obnovenému důrazu církve na důstojnost každého člověka – jak to naznačují čtyři po sobě jdoucí podnadpisy. Církev tak zdůrazňuje stvoření člověka k „nesmazatelnému Božímu obrazu“, jeho potenciální obnovu pochopením toho, jak „Kristus pozvedá lidskou důstojnost“ svým „povoláním k plné důstojnosti“ a svou „oddaností svobodě jedince“.

Pro objasnění tohoto posledního

bodu text zdůrazňuje, že „člověk jako bytost stvořená k Božímu obrazu nikdy neztrácí svou důstojnost a nikdy nepřestává být volán k tomu, aby svobodně přijímal dobro“. Končí však citátem od papeže Benedikta XVI.:

Bez korektur poskytovaných náboženstvím může totiž také rozum padnout za oběť deformacím, jak se stává, když je manipuluje ideologie nebo je aplikován pouze částečně, což pak znemožňuje brát plně v úvahu důstojnost lidské osoby. Takové špatné zacházení s rozumem koneckonců umožnilo, aby vznikl obchod s otroky a mnoha další sociální zla, v neposlední řadě pak totalitní ideologie 20. století. (22)

Práva a povinnosti

Ve třetí části (*Důstojnost, základ lidských práv a povinností*) Deklarace ve prospěch univerzality „lidské důstojnosti“ odmítá samolibý důraz na „osobní důstojnost“. Ten rozděluje lidi na ty, kteří na základě arbitrárních (a obvykle sobeckých) měřítek svou osobní důstojnost prokázali, a na ty ostatní, což umožňuje definovat celé skupiny lidí jako postrádající „osobní“ důstojnost, která si „zaslouží“ úctu a respekt. Podobně je třeba od-

mítat každý přístup k důstojnosti, který požaduje „svévolné šíření nových práv, z nichž mnohé jsou v rozporu s původně definovanými a často odporují základnímu právu na život“. Lidskou důstojnost tudíž není možné zakládat na „individuálních měřítkách ani ji nelze ztotožňovat s psychofyzickým blahem jedince“ (25). Vychází spíše ze základních požadavků samotné lidské podstaty, nezávislé na „individuální arbitrarnosti či společenském uznání“ (25).

Stejně tak nelze pojem důstojnosti redukovat „na schopnost určovat svou identitu a budoucnost nezávisle na ostatních“. Jak to vyjádřil sv. Jan Pavel II., svoboda musí „sloužit osobnosti a naplnění smyslu její existence skrze sebedarování a přijetí druhého. Když však je svoboda chápána jako něco absolutního, co patří každému jednotlivě, je tím zbavována svého původního významu a určení i své ceny“ (26).

Tato třetí část končí úvahou o „osvobození člověka od negativních vlivů v morálních a společenských sférách“. Tady text zdůrazňuje naši morální povinnost využívat svou svobodu – a pomáhat formovat druhé, aby tu svou využívali – v souladu s tím, co měl na mysli sv. Pavel, když tvrdil, že „to je ta svoboda, ke které nás osvobodil Kristus“ (Ga 5,1 ČLP). Křesťanům to ukládá zodpovědnost za osvobozování lidských srdcí od jejich náklonnosti k hříchu. V tomto kontextu je opět citován papež Benedikt:

Vůle, která se považuje za naprosto neschopnou hledat pravdu a dobro, nemá ke svému konání objektivní důvody ani motivy, ale jen takové, jež vyžadují její momentální a náhodné zájmy... Iluze, že v morálním relativismu najdeme klíč k pokojnému soužití, je ve skutečnosti počátkem rozdělení a negace důstojnosti lidských bytostí. (30)

Porušování lidské důstojnosti

Čtvrtá a poslední část *Dignitas Infinita* slouží k upozornění na některé konkrétní způsoby porušování lidské důstojnosti (o přečiny jde vždy, zejména však pokud se jedná o faktický záměr ze strany druhých). Má to být reprezentativní vzorek z velkého množství případů, které by bylo možné uvést, ale v dnešním světě

Foto: Ágnes Katalin Süle / Člověk a Vira

jsou významné všechny: chudoba, války, utrpení migrantů, obchodování s lidským masem, sexuální zneužívání, násilí vůči ženám, interrupce, náhradní mateřství, eutanazie a asistovaná sebevražda, přehlížení lidí s postižením, změna pohlaví a digitální násilí.

Text mohl být ještě bohatší, kdyby se rozhodl jmenovat a stručně prozkoumat nejrozšířenější způsoby, jak svou vlastní Bohem danou důstojnost porušujeme pokřivováním své sexuality. Lidskou důstojnost nenarušuje jen sex, změna pohlaví a nátlakové sexuální zneužívání, ale také většinové schvalování dobrovolně přijímaných sexuálních pokušení (jako je například pornografie, mimomanželský sex, antikoncepce a homosexualita) a tomu odpovídající odhodlání společnosti ospravedlňovat sexuální touhy a praktiky, které ve skutečnosti porušují důstojnost těch, kdo jim jsou vystaveni, i těch, kdo s nimi souhlasí.

S tím vším těsně souvisí obecně schvalovaná praxe rozvodů, která v případě, že se týkají i dětí, představuje těžkou formu týrání dětí. Myslím tím to, že se jmenovitě nezabývá velmi rozšířenými a promyšleně ospravedlňovanými podobami porušování lidské důstojnosti v moderní západní společnosti. Abychom byli spravedliví, je také pravda, že tyto problémy tvoří obrovské téma, které by vyžadovalo oddělené a obsáhlé pojednání, aby mu většina lidí vůbec začala rozumět. Máme zde problém, který se papež sv. Jan Pavel II. snažil řešit ve své rozsáhlé teologii těla. Nicméně si zde čtenář může povšimnout jedné z oblastí, které samotný papež František přehlídí

nebo o kterých se rozhodl mlčet.

Ovšem to, co *Dignitas Infinita* říká, vyjadřuje velmi dobře. Text končí výzvou papeže Františka z jeho encykliky *Laudato si* z roku 2015: „Každého člověka tohoto světa žádám, aby nezapomněl na tuto svoji důstojnost, kterou mu nikdo nemá právo odejmout.“ Navíc se tento text šťastně vyhýbá v dnešní době běžné chybě zlehčování křesťanských skutečností, které jsou pro pochopení této pravdy tak klíčové. Zatímco uznává dobré instinktivní i filozofické postřehy, nepředstírá, že kdy budou stačit pro takové obrácení, které jako jediné umožní důslednou odanost lidské důstojnosti.

Poznáváme zde, že nikdo nemá právo nám naši lidskou důstojnost brát a že se každý z nás musí zavázat střežit lidskou důstojnost druhých. Dozvídáme se tu však také, že naše důstojnost je ve své podstatě zakotvena v Kristu Vykupiteli, což znamená, že nám ji nikdo vzít nemůže. Jasně z toho vyplývá, že naším úplně největším přínosem pro lidskou důstojnost druhých je, když ji hájíme v Kristově jménu.

Jeff Mirus
Catholic Culture
Přeložila Alena Švecová

Jeffrey Mirus, Ph.D.
historik, zakladatel Trinity
Communications a CatholicCulture.org,
spoluzakladatel Christendom College

BLÍZKO SMRTI: PĚT PŘÍBĚHŮ

Co se týče příběhů o prožitcích blízké smrti, existuje mnoho nevědeckých publikací založených spíše na vlastních záměrech autorů než na skutečných důkazech. Objevuje se však také stále více seriózních výzkumů týkajících se zpráv o prožitcích blízké smrti (NDE) a renomované vědecké časopisy otiskly několik lékařských studií na toto téma.

V tomto článku se budeme zabývat běžnými prvky příběhů o prožitcích blízké smrti – co to znamená, když lze zážitky blízké smrti ověřit, a pěti věrohodnými krátkými příběhy o prožitcích blízké smrti.

Společné prvky příběhů o prožitcích blízké smrti

Aby došlo k prožitku blízké smrti, musí u daného člověka dojít k omezení aktivity mozku, ale přesto musí mít smyslový prožitek – bez plného využití svých fyzických smyslů. Jen ve Spojených státech uvedlo přibližně 9 milionů lidí, že měli takovýto prožitek.

Zprávy pacientů odhalují vzorec několika opakujících se prvků. K těmto prvkům patří:

- prožitek opuštění vlastního těla
- přesné vizuální vnímání (při pobytu mimo tělo)
 - přesné sluchové vnímání (při pobytu mimo tělo)
 - pocity klidu a bezbolestnosti
 - světelné jevy (setkání s láskyplným bílým světlem)
 - rychlé přehrání vlastního života
 - pobyt v jiném světě
 - setkání s jinými bytostmi
 - zážitek vstupu do tunelu
 - předvídání

Tři způsoby, jak ověřit zprávy o prožitku blízké smrti

V některých případech, kdy pacienti prožili klinickou smrt a poté se vrátili do fyzického života, uvádějí, že si během klinické smrti zachovali vědomí (navzdory absenci mozkových funkcí). Vzhledem k tomu, že k této klinické smrti často dochází v nemocničním prostředí pod odborným lékařským dohledem, byly tisíce těchto prožitků blízké smrti dostatečně dobře zdokumentovány pro vědecký

Foto: Helena Farkasova / Člověk a Vira

výzkum.

Existují tři způsoby, jak ověřit transfyzičnou povahu prožitku blízké smrti:

1. Pravdivě nahlášené údaje
2. Vizuální vnímání u nevidomých
3. Osobní informace o zemřelých osobách

Každý z těchto druhů důkazů je možné dodatečně ověřit nezávislymi badateli a všechny je mimořádně obtížné (ne-li nemožné) vysvětlit pouhými fyzikálními nebo fyziologickými teoriemi (jako jsou halucinace, anoxie, narkotika atd.).

Pravdivě nahlášené údaje a vizuální vnímání nevidomých

Při prožitcích blízké smrti často dochází k tomu, že jakási transfyzičká složka opustí tělo, ale neodejde okamžitě do nadpozemské oblasti. Místo toho zůstává v resuscitační místnosti nebo někde poblíž těla.

Některé z těchto zpráv mají velmi neobvyklé nebo jedinečné charakteristiky, které nejsou součástí běžných resuscitačních nebo nemocničních postupů. Kromě toho někteří pacienti, kteří jsou

od narození nevidomí, uvádějí přesné vizuální údaje o svých prožitcích během klinické smrti.

Podrobnosti těchto příběhů o prožitcích blízké smrti tak mohou být ověřeny nemocničním personálem a dalšími osobami, které byly v té době přítomny. Pokud byla tvrzení o NDE ověřena, je tato výpověď považována za „pravdivou“. Prakticky každá odborně recenzovaná studie uvádí více případů takových verifikovaných údajů.

Osobní údaje o zemřelých osobách

Stejně tak se mnozí lidé s NDE setkávají se zemřelými příbuznými, které za svého života nikdy nepotkali. Tyto příbuzné mohou později identifikovat pouze na fotografii nebo je popsat žijícímu příbuznému, který zemřelého znal.

Nález zubní protézy

Ve studii renomovaného kardiologa Pima van Lommela z roku 2001 je popsáno, jak muž, který byl v hlubokém bezvědomí, později řekl zdravotní sestře, že ji poznává. Řekl jí, že viděl, kam mu během snahy o resuscitaci umístila zubní

protézu, a poté popsal vozík, na který ji položila. Protéza tam ležela přesně tak, jak popsal.

Dítě se setkává s příbuznými

Jeden muž, který prožil NDE jako dítě, vzpomínal na zážitek setkání se zemřelými příbuznými:

„Byly tam nějaké bytosti. Byly tam nějaké dámy. ... Tehdy jsem je neznal. ... Byly tak hodné a tak skvělé a já jsem se prostě nechtěl vrátit. ... Až v dospělosti jsem je viděl na fotografiích, ale pak jsem si řekl: ‚Ach, jistě.‘ ... Byly to moje prababičky, které zemřely dávno předtím, než jsem se narodil.“

„Přehráni“ života

Lidé často uvádějí, že při prožitcích blízké smrti se jim rychle „přehrál“ jejich život. Ačkoli prožitky „přehráni“ života nelze považovat za vědecky ověřené, přesto stojí za zmínku. Mohou mít na člověka s NDE veliký vliv a někdy ho přimějí přehodnotit svůj život a morálku. Níže je uveden popis přehráni života u pacienta s NDE:

Když si pacient uvědomil, že hrozí srážka, zdálo se mu, že se čas zpomalil. Šlápl na brzdu a dostal se do nekontrolovaného smyku. Pak jako by vyskočil ze svého těla. V tomto stavu spatřil přehled svého života – krátké obrazy, záblesky událostí z jeho života. Jeho auto narazilo do nákladního vozu a nákladní plošina prorazila jeho čelní sklo, což mu způsobilo mnohočetná zranění hlavy a hrudníku. Podle lékařských zpráv byl v kómatu a málem zemřel. Přesto měl jasný pocit, že opouští své fyzické tělo a vstupuje do temnoty. Cítil, že se pohybuje vzhůru temným tunelem směrem ke světlému bodu. Náhle se mu zjevila bytost „plná lásky a světla“. Nyní došlo k druhému přehledu jeho života (či spíše revizi svého života), kterým ho prováděla bytost světla. Cítil se zalitý láskou a soucitem, když přezkoumával morální rozhodnutí, která za svůj život učinil. Najednou pochopil, že je důležitou součástí vesmíru a že jeho život má smysl.

Procházení zdmí

Někteří lidé s NDE uvádějí příběhy o pravdivých mimotělních zážitcích,

včetně procházení zdmí do čekárny, kde vidí své příbuzné a přátele. Jedna pacientka uvedla, že prošla skrz zeď a viděla svou malou dcerku v nesourodých kusech oblečení, což bylo velmi neobvyklé. Jiná žena prošla zdí a v nemocniční čekárně zaslechla svého švagra, jak velmi pohrdavě hovoří s obchodním partnerem; později mu dokázala tuto událost přesně popsat.

Nevidomé ženě se vrátil zrak

Jak jsme již zmínili výše, někteří slepí lidé uvádějí, že během NDE viděli. Psychiatr Brian Weiss vypráví příběh starší nevidomé ženy:

„Během pobytu v nemocnici, kde jsem byl primářem psychiatrického oddělení, u ní došlo k zástavě srdce. Byla v bezvědomí, když se ji resuscitační tým snažil oživit. Podle toho, co později uváděla, se vznášela mimo své tělo a stála u okna a sledovala [resuscitaci]. Bez jakékoli bolesti pozorovala, jak jí tloukli do hrudníku a pumpovali jí vzduch do plic. Během resuscitace vypadlo jejímu lékaři z kapsy pero a zakutálelo se k oknu, kde stál její mimotělní duch. Lékař k ní nakonec přistoupil, pero zvedl a vložil si ho do kapsy. Poté se znovu připojil k horečné snaze o její záchranu. Podařilo se.“

O několik dní později řekla svému lékaři, že pozorovala resuscitační tým při práci, když u ní došlo k srdeční zástavě. „Nikoli,“ uklidňoval ji konejšivě. „Pravděpodobně jste měla halucinace v důsledku anoxie (nedostatku kyslíku v mozku). To se může stát, když srdce přestane bít.“

„Ale viděla jsem, jak se vaše pero zakutálelo k oknu,“ odpověděla. Pak popsal pero a další podrobnosti resuscitace. Lékař byl šokován. Jeho pacientka nejenže byla během resuscitace v bezvědomí, ale byla také již mnoho let slepá.“

Co nám tyto příběhy o prožitcích blízké smrti mohou říci o vědomí, posmrtném životě a Bohu?

Výše uvedené studie o prožitcích blízké smrti podávají důkazy o transfyzikém vědomí po tělesné smrti, které současné fyzikalistické výklady nevysvětlují a které pravděpodobně nebudou schopny vyložit ani v budoucnu. Nedokáže je vysvětlit ani lékařský svět; představují tudíž výzvu určitým představám o vědomí.

Foto: Helena Farkasova / Člověk a Víra

„Tyto rysy a výskyt zvýšených mentálních funkcí při vážném poškození mozku, například při celkové anestezii a srdeční zástavě, zpochybňují běžný předpoklad neurologie, že vědomí je výhradně produktem mozkových procesů nebo že mysl je pouze subjektivním průvodním jevem neurologických skutečností.“

Dr. Bruce Greyson z Lékařské fakulty University of Virginia

Pro nás katolíky převaha důkazů o pozitivní, láskyplné zkušenosti po tělesné smrti poskytuje základní kontext, v němž můžeme interpretovat štěstí a utrpení. Již nemusíme omezovat štěstí na naši fyzickou existenci a délku tělesného života, ale můžeme zkoumat transcendentní a věčné štěstí jak nyní, tak v naší věčné budoucnosti.

Význam příběhů o prožitcích blízké smrti

Kolem zpráv o zážitcích blízké smrti se objevuje stále více seriózních výzkumů a renomované vědecké časopisy publikovaly řadu skutečných lékařských studií na toto téma. Ověřené příběhy o prožitcích blízké smrti poskytují důkaz, že duše skutečně pokračuje i po smrti.

Magis Center
Přeložil Pavel Štíčka

LÁSKA A DŮSTOJNOST

Dikasterium pro nauku víry zveřejnilo 8. dubna deklaraci *Dignitas Infinita* (i když ji antedatovalo na 2. dubna, údajně proto, aby se datum vydání krylo s 19. výročí úmrtí sv. Jana Pavla II.) Deklarace je rozdělena na dvě části: na obecný výklad o „důstojnosti“ jako základním pojmu dokumentu a na „nevyčerpávající“ výčet 13 případů, kdy je důstojnost narušována.

Aniž bychom se zde zabývali tím, zda a jak můžeme mluvit o „nekonečné“ důstojnosti ve vztahu k lidské osobě, nebo se vyjadřovali ke konkrétním otázkám, jimiž se *Dignitas* zabývá, dovoluji mi několik předběžných poznámek k celkovému pojetí dokumentu.

Přiznávám, že jsem poněkud rozpačitý, pokud jde o přípravu textu týkajícího se „lidské důstojnosti“. Ne proto, že bych zpochybňoval potřebu vytvořit skutečný koncept důstojnosti použitelný pro veřejnou diskusi, ale proto, že si myslím, že tak daleko ještě nejsme – a nejsem si jist, zda jsme dostatečně připravili půdu pro podporu takovéto diskuse, zejména s nekatolickým prostředím.

Vezměme si, že list *New York Times* deklaraci *Dignitas* v podstatě odmítl. Shrnu sice její obsah, ale hlavní snahou článku bylo poukázat na nepřesvědčivost tvrzení církve, že záležitosti jako potraty, změna pohlaví, náhradní mateřství nebo genderová teorie podřívají lidskou důstojnost. V podání *Timesů* je *Dignitas* ukázkou toho, kde Františkova „inkluzivita“ naráží na „limity“ „katolického učení“.

Jen si to představte: papež naráží na „limity“ „katolického učení“!

Proč se obrátit k „důstojnosti“ jako k rozhodujícímu principu argumentace církve? Někteří naznačují, že je to v souladu se zaměřením na „bratrství“ v encyklice *Fratelli Tutti*. „Důstojnost“ je také často skloňovaný pojem v sekulární debatě o lidských právech, takže předpokládám, že Řím se snaží převzít tuto terminologii, která se objevuje v mnoha současných deklaracích o lidských právech (*Dignitas* s uznáním zmiňuje

Foto: Viktorie Supolova / Člověk a Víra

Všeobecnou deklaraci lidských práv). To nemusí být nutně špatné ani se nemusí jednat o pouhý ústupek duchu doby. Může to být výraz snahy rozvíjet katolickou antropologii a najít nějakou racionálně založenou terminologii (na rozdíl od terminologie založené na zjevení), která by podpořila veřejnou diskusi tak, jako když se církev kdysi opírala o myšlení přirozeného práva.

Ale to, co „důstojnost“ znamená v těchto sekulárních dokumentech, se často zásadně liší od toho, co církev říká v této deklaraci. Je to proto, že velká část sekulárního světa nazývá „důstojností“ svévolné preference izolovaných jednotlivců prosazované ve jménu „autonomie“. Tato neadekvátní antropologie je samozřejmě chybným základem, na němž se buduje politika a právo, které jsou v konečném důsledku etickým úsilím. Etika postavená na falešné antropologii je dům postavený na písku.

Vatikán se snaží tento problém řešit tím, že hovoří o „ontologické důstojnosti“, tedy o chápání lidské osoby založené na objektivní metafyzice, včetně uznání objektivní a normativity lidské

přirozenosti.

To je však naprosto cizí jazyk pro intelektuální prostředí modernity, které metafyziku jakožto zdroj poznání většinou řadí po bok alchymie a které hlásá, že „jádem svobody je právo definovat... význam...“. Pokusit se v dvacetistránkovém dokumentu dát pojmu „důstojnost“ nový význam a zavěsit na něj argumenty proti potratům, eutanazii, náhradnímu mateřství a mrzačení pohlavních orgánů (alias „operaci změny pohlaví“) je nesmírně obtížný úkol.

Dovoluji mi uvést paralelu. Domnívám se, že to, co chce tato deklarace vyjádřit pojem „důstojnost“, lze také vyjádřit mnohem tradičnější křesťanskou kategorií „láska“. Již dlouho tvrdím, že katolická morální teologie, zejména v oblasti otázek sexuality a bioetiky, potřebuje předně začlenit rozpor mezi „láskou“ a „využíváním“, který popsal sv. Jan Pavel II. ve svém díle *Láska a odpovědnost*, pocházejícím ještě z období, než se stal papežem.

V této knize Karol Wojtyła v „personalistické normě“ spojil – podle mého názoru šťastně – křesťanské přikázání lásky k bližnímu s kantovským kategoric-

kým imperativem, který zakazuje zneužívat druhého člověka. Wojtyła ovšem svou etickou „personalistickou normu“ založil na hutné ontologické půdě realistické antropologie.

V konečném důsledku existují dva způsoby, jak zacházet s druhým člověkem: milovat ho, nebo ho využívat. Chtěl bych říct a také to tvrdím, že všechny věci, které *Dignitas* označuje za přečiny proti lidské důstojnosti, jsou v jádru přečiny proti lásce k člověku a příklady zneužívání.

Když se takto začal vyjadřovat papež Jan Pavel II., zejména v prvním desetiletí svého pontifikátu, tedy ještě předtím, než jeho myšlenky plněji pronikly do katolického slovníku, zastánci opoziční morální teologie se – do té míry, jak Wojtyłovi rozuměli – proti tomu ohradili. Vzpomínám si, jak P. Ronald Modras, jeden z pěti spoluautorů nechvalně proslulé Kosnikovovy knihy *Human Sexuality*, označil způsob, jakým Wojtyła hovořil o „lásce“ a „člověku“, za „idiosynkratické použití“. Modras se mýlil, ale jeho omyl měl svou příčinu: změnit terminologii

vyžaduje hodně náročnou práci.

Vezměme si například současnou frázi „láska je láska“. Při jejím běžném používání by Wojtyła uznal, že jde o slogan, nikoli o pravdu. „Láska“ má určité kontury a obsah; ne všechno, co se láskou nazývá, je skutečně láska. Ze zkušenosti víme, jak byl tento slogan využíván k prosazování programů, o nichž by katolická morální teologie uznala, že nejsou láskou. Obávám se, zvláště v této fázi zavádění tohoto termínu, že podobný osud čeká i „důstojnost“.

Přesto bych uvítal snahu o vytvoření solidního katolického pojetí „důstojnosti“, které by mohlo v otázkách lidských práv na veřejnosti konkurovat tomu, jak se s tímto pojmem dnes nakládá. To je však dlouhá a namáhavá cesta, a proto – aniž bych popíral, že skutky jako potraty a náhradní mateřství jsou zásadními útoky na lidskou důstojnost – bych se nevzdával tradičních katolických důvodů, abych se postavil proti těmto skutečným a rozšířeným současným zlům. Dávají najevo, že jde o urážky „důstojnosti“, ale to není – alespoň zatím – to,

v čem by měla spočívat podstata církevní argumentace.

Existují solidní katoličtí myslitelé, kteří se snaží využít „důstojnost“ k prosazení katolického argumentu lidských práv v bioetických otázkách, jako je potrat: V úvahu přichází Christopher Kaczor (*A Defense of Dignity; Disputes in Bioethics*). I nadále se však obávám, že „důstojnost“ zůstává příliš „křehkým“ pojmem, než aby unesla břemena, která na ni chceme naložit. Doufám, že se k ní dostaneme, ale bezprostřední otázka zní: Jsme opravdu už tak daleko?

John M. Grondelski
Crisis Magazine
Přeložil Pavel Štíčka

John M. Grondelski, Ph.D.
morální teolog

SVOBODA

Kardinál Štěpán Trochta zlobil. Nepochybně to byl člověk srdečný, „otevřený“, „člověk dialogu“, jak se dnes s oblibou říká. Ale taky důsledný. Muž Tradice a pevné víry.

Za první republiky vydupal ze země salesiánské středisko v Ostravě a v pražských Kobylisích, s elegantním modernistickým kostelem sv. Terezie od Dítěte Ježíše. Za války trápil dialogem Němce, kteří ho za to určili k likvidaci postupně v Terezíně, Buchenwaldu a Dachau. Přežil zázrakem a roku 1947 se stal 17. biskupem litoměřickým. Dialogem od práce rušil též komunisty a ti ho na oplátku odsoudili na 25 let, z nichž šest si odseděl. Poté, přestože nesměl, vysvětlil na kněze Ladislava Kubíčka a pár dalších. V roce 1968 se vrací na biskupský stolec a je tajně jmenován kardinálem. Umírá roku 1974 po několikahodinovém dialogu s opilým církevním tajemníkem, který ho doslova „urval“ k smrti. Už tedy žel

Bohu nezjistíme, jak by dopadl dneska, kdyby předložil k dialogu třeba tato svá slova z roku 1947:

Každé osvobození, které se vymklo rámcům přirozeného a pozitivního zákona Božího, bylo vlastně příčinou nového otroctví. Každé přehnané povýšení člověka jej vypudilo z jeho přirozeného prostředí, takže úplně ztratil orientaci v cizím světě, ve kterém se náhle ocitl. /.../ Třeštění po svobodě se stalo přímo mythem pokroku, něčím nejasným a neprůhledným, a tento mythus pokroku byl postaven na kandelábr jako protiváha, řekněme, takového středověkého „temna“. /.../

Moderní svět nebude moci ve skutečnosti nikdy poučovat Církev o svobodě. Žádná instituce ani myšlenková soustava

nehájila nikdy lidskou svobodu s takovým důrazem a s takovou neústupností, která se netřásla ani před mučednickou smrtí, jako Církev katolická a její věrní synové.

Svoboda člověka je opravdu článkem víry a tento článek nebude nikdy vyškrtnut z pravdy, která Církev hlásá, poněvadž je jedním z nejsvětějších a poněvadž zdůrazňuje jakousi účast svobody člověka na svobodě Boží.

Od Trochtova pohřbu, na němž Karol Wojtyła pronesl slova o jeho mučednictví, letos uplynulo 50 let. V současnosti probíhá beatifikační proces.

Jan Šindelka
publicista

ŠPATNÁ TERAPIE

Jelikož se snažím (ze zdravotních důvodů) ujit aspoň osm tisíc kroků denně, a jelikož mi syn opatřil kvalitní sluchátka, poslouchám na svých cestách spoustu velice zajímavých podcastů. Před dvěma lety jsem netušil, že je něco takového možné.

Během brouzdání po podcastech jsem narazil na jméno Abigail Shrierové, která v roce 2020 vydala knihu *Irreparable Damage* (*Nevratné poškození*), ve které snesla doklady o tom, jak škodlivé je pro mladé lidi brát blokátory puberty. Ještě než začala aféra ohledně vydání českého překladu této knihy, jsem si objednal její další knihu, *Bad Therapy*, tedy *Špatná terapie*, s podtitulem *Proč naše děti nedospívají*. Abigail Shrierová je publicistka, nikoli odbornice. Nicméně hlavní obsah její knihy tvoří rozhovory s odborníky, a rovněž s celou řadou rodičů.

Začíná příběhem z vlastní rodiny. Jeden z jejích synů se vrátil z letního tábora s bolestmi břicha. Když bolesti neustávaly, vzala syna na dětskou pohotovost. Lékař vyloučil zánět slepého střeva a řekl, že se nejedná o nic vážného. Když už paní Shrierová se svým synem odcházela, požádal ji lékař, aby se ještě stavila u zdravotního bratra. Ten matku požádal, aby jej nechala s jejím synem o samotě. Prý s ním vyplní dotazník týkající se duševního zdraví.

Později se paní Shrierová dověděla, co v tom dotazníku je:

Měl jsi v několika posledních týdnech chuť zemřít?

Měl jsi v několika posledních týdnech pocit, že vaší rodině by bylo lépe, kdybys zemřel?

Přemýšlel jsi v několika posledních týdnech o tom, jak by ses mohl zabít?

Zkoušel jsi ses někdy zabít? Pokud ano, jak? A kdy?

Přemýšlíš právě teď o tom, že se zabiješ? Pokud ano, popiš to.

Dotazník nevymyslel nikdo menší než Národní institut duševního zdraví.

Matka jde tedy se svým synem k lékaři kvůli bolestem břicha, a odchází se synem, kterého podobný dotazník může snadno zcela rozhodit.

Autorka píše, že velká část odbor-

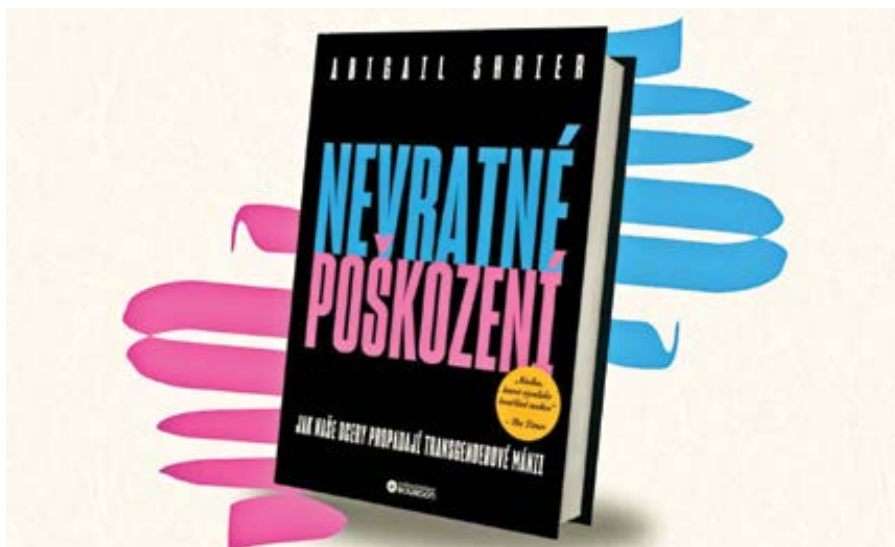

Foto: Nakladatelství Bourdon / FB

níků předpokládá, že každé dítě může být nějak traumatizováno (toto slovo se v poslední době používá velmi inflačně). Na amerických školách pracuje celá řada asistentů, kteří mají řešit duševní poruchy a nemoci. Existuje celá řada diagnóz, které byly ještě v minulé generaci zcela neznámé. Dnešní děti nejsou prakticky nikdy ponechány bez dozoru. Nejsou samy ani na dětském hřišti. Nemají šanci naučit se řešit si své problémy a konflikty samy. Proto vstupují do skutečného života naprosto nepřipraveny.

Autorka upozorňuje, že mnoho dětí končí na psychofarmakách. Upozorňuje rovněž na to, že normálně lékaři považují za úspěch, když mohou léčenému říci, že je uzdraven a že už se nemusí vidět. To ale neplatí o psychiatrech a výchovných poradcích. Jakmile se začnou nějakému dítěti věnovat, je to zpravidla na mnoho let, ne-li na celý život.

Autorka sama píše, že během svého života třikrát vyhledala psychoterapeuta. Třikrát se také rozhodla, že už psychoterapeutickou pomoc nepotřebuje a vztah zcela v klidu ukončila. A nebylo to kvůli

tomu, že by jí terapeut radil špatně. Prostě věděla, že je dospělá a sama je schopna posoudit, co jí pomáhá a co ne. Ovšem dítě v péči terapeuta je ve zcela jiném postavení. Zpravidla se neodvází říct „mně jsou Vaše otázky nepřijemné“ nebo něco podobného.

Velký problém je v tom, že rodiče si nevěří. V celé společnosti jakoby se usídlil názor, že rodiče výchově vlastně nerozumějí a že potřebují radu a pomoc expertů. Nicméně čím více spoléhají na experty, tím je duševní stav amerických dětí a mládeže horší. Mnozí dospívající se pak bojí jít na vysokou školu, nebo probírají se svým terapeutem otázky typu „jak si najít přátele“. Žádného totiž před tím neměly. Rodiče jim to svou výchovou neumožnili.

Ještě horší je, že tito experti se někdy staví mezi dítě a jeho rodiče. Někdy dítěti namluví, že příčinou jeho duševních problémů je špatná výchova, tedy že jsou to právě jejich rodiče, kdo mohou za to, že se necítí dobře a že nejsou v životě úspěšní. Jiní mladí dospělí naopak zůstávají bydlet u rodičů i dlouho poté, co měli

dávno vyletět z hnízda.

Autorka rovněž upozorňuje na to, že psychologové, ale i učitelé, vedou děti a mladé lidi k tomu, aby neustále přemýšleli o tom, jak se právě cítí. V některých školách dokonce začínají den touto otázkou. Jak ale upozorňuje Jordan Peterson, zabývat se sám sebou je téměř totožné jako žít v depresích. (To mohu potvrdit i jako pastor: Kdo si neustále měří „duchovní teplotu“, zpravidla nemůže vyběhnout ze svých problémů.)

U nás je velký nedostatek dětských psychiatrů, psychoterapeutů i výchovných poradců. Autorka nepopírá, že du-

ševní nemoci skutečně existují a že v řadě případů je odborná pomoc nezbytná. Nicméně americký systém zcela atrofoval a jeho ovoce je dosti hrozné. Doufejme, že naše země nepůjde stejným směrem.

Tuto knihu jsem si objednal, aniž jsem tušil, jaký rozruch u nás vyvolá autorčina předchozí kniha. *Nedoporučení* vládní zmocněnkyně paní Kláry Šimáčkové–Laurenčíkové bylo sice skandální (co se má vláda co vyjadřovat k edičním plánům různých nakladatelství), ale aspoň udělalo autorce značnou reklamu. Knihu *Bad Therapy*, kterou letos vydalo v New Yorku nakladatelství Sentinel, si

lze snadno objednat i u nás – s poštovním mě to vyšlo na nějakých 750 Kč za zhruba tři sta stran, z nichž několik desítek tvoří poznámky, doklady a odkazy včetně rozsáhlé bibliografie.

Dan Drápal

Dan Drápal
publicista

RŮŽENCE NA ZPĚTNÉM ZRCÁTKU

Otázka: Vídám, jak si lidé věší na zpětné zrcátko v autě růženec a někteří ho nosí kolem krku. Je to v pořádku?

Odpověď: Především mi dovoluďte jednoduše odpovědět a říct, že podle mě jsou tyto praktiky v pořádku. Znam mnoho zbožných lidí, kteří milují našeho Pána a jeho blahoslavenou Matku a kteří si na zpětné zrcátko v autě věší růženec. Je to pro ně způsob, jak dávají viditelně najevo svou lásku k Marii. Totéž lze říct o těch, kdo nosí růženec kolem krku. Jestliže se někdo pro jednu z těchto praktik rozhodne, s největší pravděpodobností to dělá z oddanosti a lásky k naší blahoslavené Matce. Sám si růženec na zrcátko nevěším ani ho nenosím kolem krku, ale vždy ho mám v kapse. V noci s ním spím a mám ho ovinutý kolem zápěstí. Myslím, že nechávat si růženec blízko u sebe je podobné tomu, když nosíme křížek či škapulíř nebo máme v místnosti pověšený svatý obrázek. Růžence jsou posvátné předměty, a proto je dobré mít je poblízkou.

Je třeba také říct, že růženec je především nástroj k modlitbě a jedna z nejlepších modliteb, jaké se můžeme modlit. Místo abych růženec vysvětloval vlastními slovy, dovoluďte mi nabídnout vám několik mých oblíbených citátů o růženci od velkých světců.

Kdo se denně modlí růženec, nikdy nesejde z cesty. Tento výrok bych ochotně

podepsal vlastní krví.

Sv. Ludvík z Montfortu

Růženec je ze všech modliteb nejkrásnější a nejbohatší na milosti... Milujte růženec a denně ho oddaně odříkávejte.

Sv. papež Pius X.

Krásná je rodina, která každý večer odříkává růženec.

Sv. papež Jan Pavel II.

Růženec je moje oblíbená modlitba. Je to nádherná modlitba. Nádherná svou prostotou a hloubkou.

Sv. papež Jan Pavel II.

Růženec je neocenitelný poklad, inspirovaný Bohem.

Sv. Ludvík z Montfortu

Není jistější prostředek, jak na rodinu svolávat Boží požehnání... než denně odříkávat růženec.

Papež Pius XII.

Růženec je vynikající forma modlitby a nejúčinnější prostředek k získání věčného života. Je to lék na všechny naše špatnosti, kořen veškerého našeho požeh-

nání. Není znamenitějšího způsobu, jak se modlit.

Papež Lev XIII.

Dejte mi vojsko, které bude říkat růženec, a dobudu svět.

Papež blahoslavený Pius IX.

Toužíte-li po pokoji ve svém srdci, u sebe doma a ve vaší zemi, shromažďujte se každý večer a odříkávejte růženec. I kdyby vás tížilo sebevíc starostí a úkolů, nenechte uplynout jediný den, kdy byste ho neodříkali.

Papež Pius XI.

Panna Maria mi nikdy neodmítla milost skrze odříkávání růžence.

Sv. Padre Pius z Pietrelcina

Nejlepší modlitební metodou je modlit se růženec.

Sv. František Saleský

Jednoho dne Panna Maria skrze růženec a škapulíř zachránil svět.

Sv. Dominik

*My Catholic Life!
Přeložila Alena Švecová*

BÝT SOLÍ ZEMĚ

Další volby za námi. Vybírali jsme mezi rozličnými kandidáty. Mnoho z nich vůbec neznáme, jejich odbornosti na výkon tak zodpovědné funkce, jako je politik, nedokážeme posoudit ani kvalifikovaně ověřit. Takže je to trochu ruleta. Půvabně se těsně před volbami do analýzy pustil pan ředitel Hospice sv. Jana Neumanna v Prachaticích, dr. Robert Huneš: „Mezi europarlamentních lavic chtivými jedinci nalezneme tato povolání: feministickou aktivistku, angažovaného občana, freelancera, mimozemského vulkanologa nebo – světe div se – povolání nazvané: provázení obnovou přirozené společenské schopnosti sebeorganizace. Pak také manažera udržitelnosti (...), iniciátora stávek (fascinuje mne, že i to dokáže člověka uživit). Povolání odborář také překvapí, ještě více však anarchokapitalista či operátorka skladu (skladnice?). O sebevědomé kandidáty/odborníky na všelicos také není nouze – expertka na genderovou rovnost, mezinárodně uznávaný automobilový expert nebo 33letá odbornice na lidská práva. ... V uváděných povoláních poté už nepřekvapí chlápek prezentující se jako trojnásobný vítěz AZ kvízu či dobrovolnice v kočičím útulku. Chybí snad už jen Ferda mravec práce všeho druhu. Veselejší kapitolou při výběru kandidátů je jmenologický nadhled. Kandidují mj. Cibulka, Buřt, Chmel, Sladký, Chlebo, Slanina, Nejedlo. (...) Multi-kulti budou mít radost, mezi kandidujícími jsou totiž Turek, Němeček, Polák, Turková, Němečková a Slováková. Také se nám pěkně vybarvili Červená, Zelená, Černý, Ryšavá, Stříbrný a Červenka. (...) Přílišný optimismus ve mně nevbuzují kandidáti Kazil, Tupá, Hrůza, Válka, Klátil, Konečná, Domlátil, Mizera ani Zbořilová. Otázkou je, co od Bruse-

Svěcení klášterního kostela sv. Terezie z Avily v Drastech 8. června 2024. Foto: Jakub Šerých / Člověk a Víra

lu očekává Brzobohatá, Dočekal nebo Prchal. Za to jistou nadějí dává Veselý a Ostrá. Snad bych také doporučil, aby v případě zvolení, vedle sebe neseděli Kouřil s Krabičkou a Teplý s Chladem. Sázkou na jistotu je naše fauna. Volit můžeme Wolfovou i Volfovou, Vlka i Vlčka, Ježka, Sršně, Vokounovou, Kolouška i Lišku, (...) Straku, Havránkovou, Sýkoru, Holuba, Čejku, Čápa, Sokolovou, Brhlíka, Slavíčka, Sokola, Orla, Slavíkovou, Sojku, Brabcovou, Strnada, Dlaska a Skřivánka.“

A máme tu léto. Mezi kněžími se vypráví vtip, že nejlepší čas na kázání o cudnosti je leden a únor, kdy jsou všichni pořádně oděni do několika vrstev oblečení a nikdo z farníků se výzvami k vhodnému oblékání necítí dotčen. Maria Madise, fejetonistka z portálu *Voice of the Family*, v souvislosti s nevhodným oblékáním dívek a žen v letních měsících připomíná slova Panny Marie z Fatimy: „Více duší jde do pekla kvůli tělesným

hříchům než z jakéhokoli jiného důvodu. Nejde zde o to, že porušení šestého nebo devátého přikázání Desatera by bylo tím nejtěžším hříchem, kterého se může člověk dopustit. Tyto druhy hříchů je však obtížnější vyznávat kvůli hanbě, která je s nimi spojena. Naše doba k nim přidala všeobecnou necitlivost a následně neschopnost rozpoznat jejich skutečnou důležitost. V éře permanentní morální revoluce jsou prostě do značné míry bagatelizovány.“

V Japonsku se začala prodávat lžice na baterky, díky níž jídlo chutná slaněji, informoval zpravodajský web *Sky News*. Lžice vyrobená z plastu a kovu má podle vynálezců přispět ke zdravější životosprávě, jelikož milovníkům slaných pokrmů pomůže snížit příjem soli, aniž by se to projevilo na chuti jídla. Vy si prosím ale přisolte, abyste byli silní. Máte být totiž solí země!

–zd–